

'Het is een kathedraal met

Eigenaar-ontwerper Eelco Prent koestert de oude en onvolkomen details

De grote woon- en leefruimte met goed zichtbare gebinten en zolderconstructie.

Jacqueline Heijmerink en Eelco Prent.

De Borchte is een Gelderse T-vormige boerderij, gebouwd op middeleeuwse grondvesten in de uiterwaarden van de IJssel. Moderne interieurarchitectuur creëerde hier een nieuwe orde. De voormalige uit 1843 daterende stal en deel zijn ingericht als één, grotendeels open, leefruimte. Het oude voorhuis bleef intact; enkele oude elementen hebben hierin een prominente plaats.

een hoofdbeuk en zijbeuken'

Elco Prent en Jacqueline Heijmerink hebben het met hun jonge kinderen Bruno en Rikke naar hun zin in hun lichte, ruime en vooral open woonruimte op de aangepaste woondeel van De Borchte. De creatieve dertigers - hij meubelontwerper en interieurarchitect, zij grafisch ontwerper - vertoeven beroepshalve vaak in hun afzonderlijke werkamers in het voorhuis dat

paneeldeuren en plavuizen dragen hieraan bij. Het gezin ondervindt dagelijks de voordelen van de ruime woning. Zelfs het koken achter het zelf ontworpen stalen aanrecht is niet benauwend. Dankzij twee brede ramen aan weerszijden van het fornuis kunnen zij vanuit de keuken met één blik de werkamers en de gehele tuin overzien.

SYMMETRISCHE BOERENTUIN

De tuin van De Borchte ligt voor het van de weg afgekeerde oude voorhuis. Het is een symmetrische boerentuin die past bij de boerderij. Met leilindes en vierkante buxusperkjes met fleurige bloemen en vlotte groeiers als rabarber, kruiden en groenten. Daarvoor ligt een minder formele tuin met essen, populieren, knotwilgen, eiken, lindes, een notenboom en hoogstam appel-, peren- en kersenbomen. Verder zijn er op het 1,6 hectare grote erf beuken-, meidoorn- en vlechthagen aangeplant. De vlechthagen met een deels doornige beplanting worden tot zelfs voor schapen ondoordringbare afscheidingen verweven. Op het terrein werd een kikkerpoel van honderd vierkante meter gegraven, waarbij vochtminnende grassen en kruiden-

bloemen werden gepoot. Vlakbij liggen twee kolken waar de zeldzame knoflookpad is gesignaleerd. Eelco Prent ontwierp de twee jaar oude tuin onder het motto: 'Creëer je eigen natuurgebied.' Voor de invulling van de erfbeplanting kreeg hij advies van Luc van der Tuin, medewerker van de afdeling cultuurtechniek van de gemeente Gorssel. Deze hulp paste in het gemeentelijke Landschapsbeleidsplan van dit deel van de uiterwaarden van de IJssel waarvan ook De Borchte deel uitmaakt. Dit landschap wordt gekenmerkt door een bijzondere erfbeplanting met houtsingels en meidoornhagen. In totaal werd voor de tuinaanleg, erfbeplanting en kikkerpoel € 12.500,- uitgetrokken; € 2.000,- werd gesubsidieerd door gemeente en provincie.

Het voorhuis met de craqueléverf behield het oude karakter.*

Het achterhuis van de boerderij is nu ingericht als woongedeelte. Rechts naast de boerderij staan de schuren.

nu in gebruik is als atelier en kantoor. Het voorhuis kon zijn oude karakter behouden, omdat het zich in een redelijk goede staat bevindt.

Het contrast van de hedendaagse interieurarchitectuur van de deel met het in de oorspronkelijke staat gehandhaafde voorhuis is een verrassende ervaring. De geleidelijkheid van de omvangrijke verbouwing wordt er door geaccentueerd. De oude

Eigenwijze architect

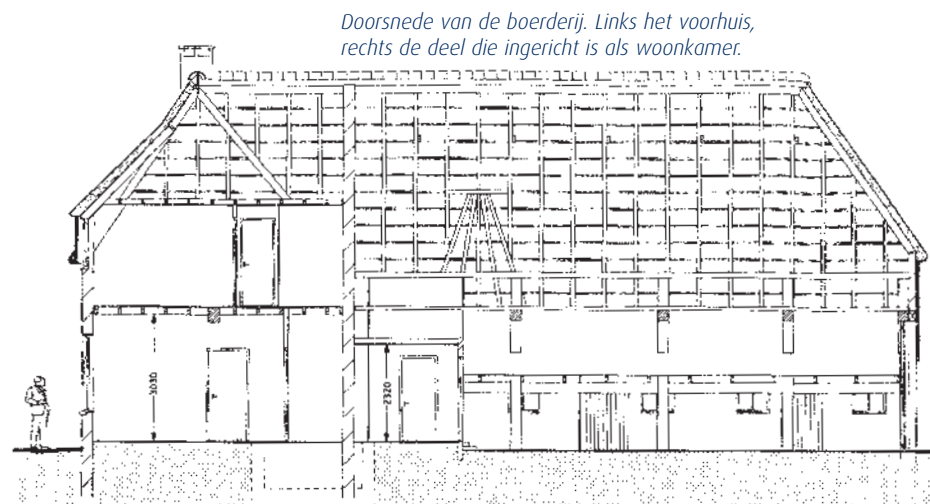
Eelco Prent ontwikkelde zelf de eerste ideeën, maar betrok vervolgens een creatieve vakman bij de renovatie. 'Een 'eigenwijze architect' zocht ik. Ik wil niet zelf mijn eigen huis ontwerpen. Tegelijk ben ik een echte bemoeial, die tegenwicht verwacht. Ik heb vérstrekkende ideeën over hoe een restauratie organisch het best kan worden ingepast.' Via Monumentenwacht leerde hij Maarten Heerkens kennen, een ervaren Nijmeegse restauratiearchitect met een hedendaagse inslag.

Tussen de eigenaar en de architect ontstond een 'goede wisselwerking'. Prent: 'Het leidde tot steeds nieuwe invallen.' De prioriteit lag bij het achterhuis. Het voorhuis komt misschien later wel, als dat nodig mocht zijn en binnen het budget past. De architect: 'Het voorhuis is al honderd jaar bewoond, dat hoeft niet op stel en sprong te veranderen.'

In één oogopslag zijn de gebinten met de hierop rustende overloop te zien.

De Borchte ligt van de weg afgekeerd. De verplaatsing van het woongedeelte naar de deel keert deze situatie om.

Tekeningen: Heerkens Architecten

Kenmerkende zaken behouden

Heerkens vat de restauratie van het achterhuis samen in één zin: 'Zuinig doen en alle kenmerkende zaken zo laten.' Aan de buitengevels en de zware brandmuur tussen deel en voorhuis zou weinig veranderen. De deel met hooizolder werd 'open gemaakt', de gebinten* mogen weer gezien worden.

De buitengevel was goed geconserveerd. De architect heeft deze sporadisch laten invoegen. De met kalkmortel herstelde voegen zijn wit in tegenstelling tot de oude voegen, die in de loop der jaren zwart zijn geworden. 'De werkzaamheden mogen opvallen. Een gevel zandstralen, daar doe ik niet aan.' Ook scheve buitenmuren werden niet recht gezet. Ze werden verankerd aan de nieuwe spouwmuren*.

Driedubbel glas

Het rieten dak werd opnieuw gedekt. Het werd een zogenaamd schroefdak met isolatieplaten. In de onderste meters werden, waar nodig, de Oud-Hollandse pannen vervangen door een partijtje dat Prent voor € 0,70 per stuk op de kop had getikt. De dakgoot is van koper. Ook de prefab betonnen stalraampjes met ventilatiesleuf bleven behouden omdat ze zo kenmerkend zijn. Bij één ervan is een stuk glas voor de kapotte ruit geschoven. Dit wilde de familie Prent zo houden en het kon ook omdat binnen de gevel voor dit raampje dubbel glas is aangebracht. Aan de zuidzijde valt licht in de woondeel via glazen platen in varkensdeuren en serredeuren.

Binnenerker als een gordijn

In de achtergevel werd een onopvallende glazen pui aangebracht. Hiervoor werden de naar binnen draaiende deeldeuren* gehandhaafd, de pui zo'n 1,5 m naar binnen geplaatst, de kozijnen achter de stenen weggewerkt en het houtwerk donkerder geverfd dan gebruikelijk. De architect: 'Hierdoor heb je, als de deeldeuren openstaan, een open ruimte.' Eelco en Jacqueline zijn blij met de

deuren: 'Op koude winteravonden doen we ze lekker dicht en dit geeft de beste isolatie die je kunt hebben; het zijn als het ware onze gordijnen.'

Ronding karnhuis

De architect: 'Het gebouw gaf zelf zijn mogelijkheden en kwaliteiten aan en ik moest ze herkenbaar maken.' De spil van het huis is het karnhuis*; de loopcirkel van het paard wordt nu op een eigentijdse wijze geaccentueerd. De bolting in de buitengevel gaf aan hoe de rondgang in het gebouw zijn vervolg had. Op de inpandige fundamenten van de cirkel is een afschermende wand van glasvlakken geplaatst. Dit geeft een doorkijk van de zo ontstane open hal naar het woondeel en de zolder. Architect Heerkens:

DAGELIJKS VINGER AAN DE POLS

De eigenaar hield de architect en aannemer Nijenhuis-Menkveld uit Eefde goed in de gaten. Iedere morgen was hij stipt om negen uur op de bouw, praatte met timmerlieden en metselaars en vroeg hun naar hun mening. 'Want een begeleiding ter plekke geeft het beste resultaat', aldus Prent. 'Je moet wel eisen stellen aan een restauratie die, inclusief erfinrichting, straatwerk, afwatering en schuurreparaties, ruim € 500.000,- kost.'

'Het is het nieuwe verdeelpunt in een functioneel gebouw en het laat zien hoe het gebouw tot in de nok in elkaar zit.'

Zolderconstructie

De stal en de deel hebben volgens de architect het ruimtelijk concept van een kathedraal: een hoofdbeuk* met twee zijbeuken*. Vanuit de entree ziet de bezoeker in één oogopslag de gebinten met de hierop rustende overloop en de stalen trap met houten treden ernaartoe. Dit deel van de vroegere hooizolder bevindt zich aan de zuidzijde en oogt indrukwekkend door zijn ogenschijnlijk eenvoudige constructie. De zolder ligt op drie stalen balken die op hun beurt weer rusten op de oude gebinten. Dit kan doordat de gebinten nog in goede staat zijn. Geen enkele stijl* hoefde van zijn plaats. Van sommige moesten alleen de schoren worden bijgewerkt. Andere gebinten werden opnieuw ondersteund en gefundeerd en er kwamen nieuwe poeren* onder. Ook werd het hout preventief behandeld tegen houtworm. Doordat de gebinten niet allemaal even ver van elkaar staan, is er ook verschil in grootte van de slaapkamers. De scheidingswanden tussen de slaapkamers staan tegen de gebinten aan. In de 10 m hoge nok boven de slaapkamers is een grote speelgalerij voor de kinderen.

Spaarzaam

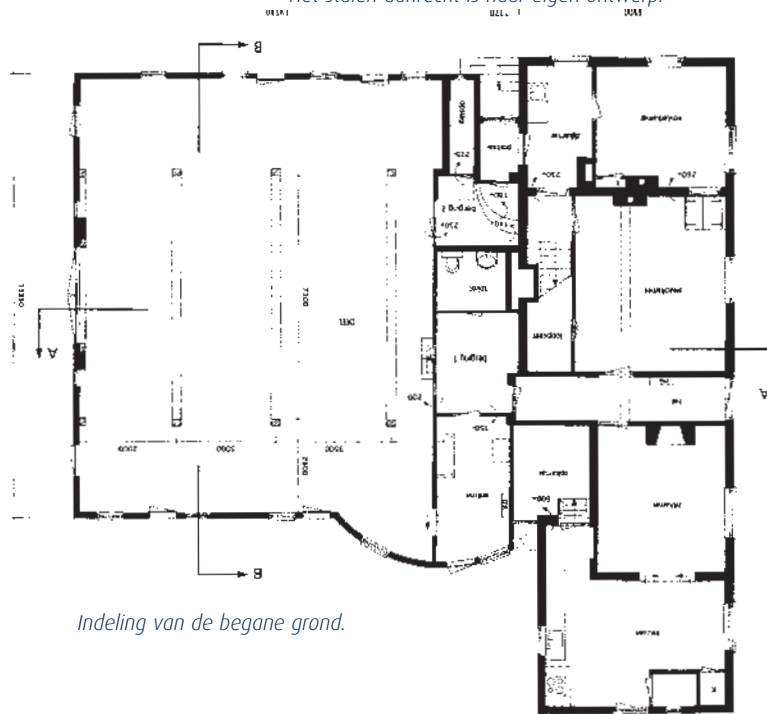
De vloeren van gang en slaapkamers zijn blauwgrijs gebeitst en passen bij de leemkleurige, isolerende mortelvloer beneden. De vloerwaaltjes* verkasten van de deel naar het erf. Van gesloopte dakschoren werden een hek en schuren gemaakt. Zelfs de 4 m lange eettafel is getimmerd van oude balken; de poten zijn van de essenstaken waar tot voor kort de koeien nog tussen stonden. Want architect en eigenaar houden koste wat kost vast aan de spaarzame norm van de boeren, die vroeger op De Borchte woonden. ◀

Het stalen aanrecht is naar eigen ontwerp.

De ronding van de entree rust op de fundering van het oude karnhuis.

Indeling van de begane grond.

Prefab betonnen vensters met de derde en laatste glaslaag.

Februari 2000 Koopcontract	Maart 2000 Contact met de architect	April 2000 Eerste ontwerp architect	Oktober 2000 Overdracht/begin sloopwerk/eigen ontwerpen van Elco Prent	December 2000 Begin restauratie	Juli 2001 Familie Prent betreft De Borchte	2002 Eerste deel van de restauratie klaar	2003 Nieuwe kozijnen, luiken, deuren en ramen voorhuis	2012 Restauratie voorhuis totaal
--------------------------------------	---	---	--	---	--	---	--	--